

”امەرىكا قۇراما شتاتتارى بۇدان تىسقارى“ — زىياندى ور كەنىت ۋستەمدىكى پائتۋاسى

— قوس ولشەم، ُسوز جوق، ساتسىزدىككە ۇشرايدى

□ جۇڭ شڭ

امەرىكا قۇراما شتاتىنىڭ ھالقارالىق سىتەر- دە قوس ولشەمگە جۇڭگىنىڭ كەيىىر ساياساتپازدا- رى قيت ەتسە ايتىلمىش ”امەرىكا قۇراما شتاتتارى بۇدان تىسقارى“ مەن شۇغىلدىدى. ُىىر سوزبەن ايتقاندا، بۇل ادامداردىڭ نازارىندا، امەرىكا قۇراما شتاتتارى ەرەجەدەن ۇستەم تۇرۇعا تايىعى ُىيستى، ەرەجەنىڭ ولشەمى باسقارلدى ولشەۋگە ارىنالعن، امەرىكانداردىڭ وزدەرىمەن ەشقانداي قاتىسىز - مىس.

ُىىر مەزگىل ۇاقتان بەرى، امەرىكا قۇراما شتاتتارىنىڭ كەيىىر ساياساتپازدارى قولدارىنا قوس ولشەمدى ۇستاپ، ساۋدا، نەسىە، ەرەجە، ادامدىق ۇقىق سىياقتى سالالاردا ۇزىندارىنا كەلگەندى كوكىپ، جۇيەىىز لوگىكالارى مەن تاكايپارلىق بەينە- لەرىن پاش ەتتى. مىسالى، دۇنيە جۇزىلىك ساۋدا ۇيەىىنىڭ ەرەجەسى ماسەلەسىندە، امەرىكا قۇراما شتاتتارىنىڭ كۇنى بۇگىنگە دەيىن ەڭ زور ”ەرەجە- گە بويسۇنباۋشى“ ەكەندىگىن ەلدىڭ ُبارى بىلە- دى، الايدا، امەرىكا قۇراما شتاتتارىنىڭ كەيىىر سايا- ساتپازدارى اق پەن قارنى شاتاستىرىپ، ”جۇڭگو دۇنيە جۇزىلىك ساۋدا ۇيەىىنىڭ ەرەجەسىن بۇزدى“ دەپ جازغىردى. تاغى ُىىر مىسال، ەلەمدىك كلىمات وز- گەردىسى ماسەلەسىندە، ورتاق جۇجاتاعى ”كلىمات وزگەردىسى“ دەگەندى ورتاعا قويۇدان باس تارتىپ، سولتۇشك ۇيەك جورالار القاسىنىڭ مينيىتىر دارەجەلىلەر ماجىلىسىندە 20 نەشە جىلدان بەرى تۇڭغىش رەت بىرلەسكەن ھالمەدەمە جاريالاي الھاعاندەنما امەرىكا قۇراما شتاتتارى چاقنىڭ كەسە - كولدەنەڭ بولعاندىعى ايقىن بولا تۇرا، امەرىكا قۇراما شتاتتارى ەمەلەكەت سىتەرى ھاتىشىى پوپەيو شىندىقتى قاساقانا بۇرمالاپ،

الدىڭعى 4 ايدا رايونىمىزدا 22 مىڭ 600 شارۋاشلىق قۇرۇشى تىڭنان كوبەيدى

(باسى 1 _ بەتتە)

بىيل سول تۇەيدانىڭ كولەمى ونان ارى كەڭەيتۇدى ويلاستىرعان، ُىىراق قارجى جەتپەي قىيىنلاپ تۇرعان كەزىندە، جاڭقالق اشۇدى، شارۋاشلىق قۇرۇدى جەنىلدنرۇ بازاسىنداعى مۇعالم وغان شارۋاشلىق قۇرۇ كەپىل قارىز اقشا مولشەرى جوعارىمالاعن قۇانىشتى جاباردى جەتكىزدەدى.

بىيل رايونىمىز شارۋاشلىق قۇرۇدى سۇيەمەلدەۋ ساياساتتارىن جالپى بەتىلك تياناقتاندىرىپ، شارۋاشلىق قۇرۇشلاردىڭ شارۋاشلىق قۇرۇ قابىلە- تىن جوعارىلاتىپ، شارۋاشلىق قۇرۇ ورتاسىن قالىپتاستىرۇ جامعان كۇش سالىپ، شارۋاشلىق قۇرۇ كەپىل قارىز اقشا جانە ۇسىمى الدىن الا تولەنگەن نەسىە ساياساتىن اناعۇرلم كەمەلەندىرىپ، جەكەلەرگە بەرىلەتىن شارۋاشلىق قۇرۇ كەپىل قارىز اقشاسىنىڭ مولشەرىن 100 مىڭ يۇئاننان 150 مىڭ يۇانعا، ەڭبەك شوغر لانغان شاعىن، ۇساق كاسپيورنىداردىڭ لۇعا بولاتىن قارىز اقشا مولشەرىن 2 مىلليون يۇئاننان 3 مىلليون يۇانعا دەيىن جوعارىلاتىپ، شارۋاش- لىق قۇرۇشى شوغر دىڭ جانە شاعىن، ۇساق كاسپيورنىداردىڭ قارجى توپتايۇ قىيىن بولۇ ماسەلەسىن ۇنىپەدى شەشتى.

شارۋاشلىق قۇرۇ كەپىل قارىز اقشاسى، سالىق اقسىن ازايىتۇ، كەشىرىم ەتۇ، قوعامدىق قامسىزداندىرۇ قوسمىشا قاراجاتى، شارۋاش- لىق قۇرۇعا باۋلۇ قوسمىشا قاراجاتى سىياقتى ساياسات ”كەشىندى شار- لارى“ نىڭ تۇرتكى بولۇنىندا، رايونىمىزدىڭ شارۋاشلىق قۇرۇ ارقىلى

(باسى 1 _ بەتتە)

سالىقتى ازايىتۇ جامىنىدا، ُىىرىنشى توقساندا، تۇتاس رايونىمىزداعى شاعىن، ۇساق كاسپيورنىدارعا جالپىعا ُىيەمدى ساياسات بويسىنشا 506 مىلليون يۇان سالىق ازايىتلغان، جەكەلەردىڭ تاپبىس سالىق سوماسىنان ازناۋلى ۇستەمەلەپ شىعارىپ تاستاۋ ساياساتى بويسىنشا 139 مىلليون يۇان سالىق ازايىتلغان، ارتقان قۇن سالىق سالىستىرىماسىن رەتتەۋ بو- يىنشا ُىىر مىيلياردا 455 مىلليون يۇان سالىق ازايىتلغان.

اقىنى تومەندەتۇ جامىنىدا، رايونىمىز قالا - قالاشتىقارداعى جەكە ھەنىشككە جاتپايىتىن ورنىنارداعى جانە جەكە ھەنىشكىگىندەگى ورنىنداردا- عى ۇستەمەلەنىپ ەسەپتەلگەن جالپىلىق سالا بويسىنشا جۇمىستانعان ادام- دىلاردىڭ ورتاشا ەڭبەكاقىسى ارقىلى جەكەلەر تاپسىراتىن قوعامدىق قام- سىزداندىرۇ اقىنى نەگىزگى سوماسىنىڭ ەڭ جوعارى جانە ەڭ تومەنگى شەگىن نەكەسىرىپ بەكىتتى، جۇمىشىىلاردىڭ زەينەتاقى قامسىزداندىر- ۇن، جۇمىسىىزدىق قامسىزداندىرۇدىن، جۇمىس ۇستىندە جارالانۇ قام- سىزداندىرۇن ُىىر تۇتاس بولعان اقى تاپسىرۇ نەگىزگى سومامى بو- يىنشا ولشەمىن نەكەسىرىپ بەكىتى، ەمەلەكەت تالاپ ەتكەن قوعامدىق قامسىزداندىرۇعا اقى تاپسىرۇ جىناقتىق سان مىندەتى رايونىمىزدا تىا-

جۇڭگو جانە رەسەي ەكى ەل سولتۇستىك ۇيەكىنىڭ ەكولوگىياسىن ُبۇلدىرۇ قاتەرىن تۇدەردۇ مۇمكىن دەپ جار سالىدى. وسىندايلاردىڭ بارلىعى امەرىكا قۇراما شتاتتارىنىڭ ”ەرەجەدەن ۇستەم تىورۇ“ قۇرعات قىيالىن، قالاعانىمدى الا بەرسەم دەگەن وس- پادار كوڭىل كۇيىن پاش ەتەدى؟

”امەرىكا قۇراما شتاتتارى بۇدان تىسقارى“ نىڭ ُمانى ُىىر ُئۇرلى ور كەنىت ۇستەمدىگى ُپائتوا. سى، يعنى امەرىكا قۇراما شتاتتارى باسقا ُارقانداي ەمەلەكتەتىن باسقاشا، ”ماڭدايىنا ۇلى بولۇ جانىلغان“ ُارى ”سوز جوق، دۇنيە جۇزىنە باسلىشلىق ەتەدى“ دەگەندىك. مىسالى، لاتىن امەرىكاسى سىتەرىندە، امەرىكا قۇراما شتاتتارى ۇزاق ۇاقت بويى ولاردى ُوز ُۇيىنىڭ ”ارتقى لۇالاسى“ دەپ ەسەپتەپ، جامان اتى جەر جارعان ”مونرو دوكترىناسى“ ن جاساپ، قيت ەتسە قىسىم ُئۇسىرىپ، قۇقاي كور- سەتتى، ُىيتىپ، باسقا ەلدەردىڭ بىلىگىن ۇدارىپ، لاتىن امەرىكاسى ُوڭىرىنىڭ تىنىشىتىن بۇزدى. تاغى ُىىر مىسال، امەرىكا قۇراما شتاتتارى كەيىىر ەمەلەكتەتىەرگە ايتىلمىش دەموكراتيا جەتكىزۇمەن ايد- نالىستى، ناتىجەسىندە قوعام بولشەكتەنىپ، ەنتوس- تاردىڭ قىرقىسى تولاستامادى، مۇنى ەلدىڭ ُبارى بىلەدى. تارىخ يۇل كوزقاراستىڭ قىيسىنىسىز عانا ەمەس، توتەنىشە زىياندى ەكەندىگىن دە دالەل- دەدى.

امەرىكا قۇراما شتاتتارىنىڭ كەيىىر ساياساتپاز- دارنىڭ سۇيەنگەن يەسىنە بۇلاىپ، شەمىرىكەستەن ”امەرىكا قۇراما شتاتتارى بۇدان تىسقارى“ دەپتىن شاتپاقبەن شۇغىلدانۇنىڭ سەبەبى، تۇپتەپ كەلگەن- دە، كوكىرەكتەرىنىڭ تۇبىنە تەىرەڭ كومىلگەن زو- رەكەرلىك ويىنىڭ كەسپاياتى. ولاردىڭ بار ايلاسىن سالىپ ُئۇرلى وتىرىكتەردى جاساپ، ُئۇرلى سىلتاۋ تابۇنىنىڭ ُمانى باسقا ەلدەردىڭ ورنىدى دامۇ ۇقم-

ھىن قىسپاققا لۇ ُارى ساياسى ُتاسلى ارقىلى ەكو- نوميكالىق قىيىلعا ورنىسىز كىلگەتىن زورەكەرلىك ارەكەت. پوپەيوەدىڭ مەمەلەكەت ھاۋىپسىزدىگىنە قاتەر ُئوندىردى دەگەندى سىلتاۋ ەتىپ بارلىق جەردە ُتىلن بەزەپ، ُار ەل ۇكپەتتەرىتىن ”خۇاۋى سەرىكتەستىگىمەن سەلبەستىك جاساۋدان باس تارت- دەپ قۇقاي كورسەتۇى، شىرعالاۋى امەرىكا قۇراما شتاتتارىنىڭ ُوزى دارپىتەپ وتىرعان بازار ەرەجە- سىن، ھالقارالىق ساۋدا ولشەمىن ورنىسىز اياققا تاپ- تاۋدان باسقا تۇك تە ەمەس. يۇل جونىندە، ۇلى برىتانيا »گۇاردىيان گازەتى«نىڭ ماقالاسى تالماۋ تۇسىن ُمال تىاۋىپ: ”پوپەيو قىىرىي قىباقتىق سوعىس ەزگىلىنە ُتان ۇرپاق، ول قازىرگى دۇنيە- دە ەلگە دەيىن ’امەرىكا قۇراما شتاتتارىنا ەلدەن بولەكشە قاراۋ‘ جانە امەرىكا قۇراما شتاتتارىنىڭ ۇستەمدىگى قىيالىنا ماستانىپ ُجۇز“ دەپ اتاپ كور- سەتتى.

قانداي كەىرەمەت سىقىرىشلىقتىڭ دا پىاش بولاتىن كەزى كەلدى، امەرىكا قۇراما شتاتتارى سا- ياساتپازدارنىڭ شىكىلىگى، سانسىز ُسوز - ارەكەتى ونىڭ قاسىندا نەگە تۇرادى. ولاردىڭ قوس ولشەم- دى قىلىقتارىن ھالقارالىق قوعام الدەقاشان ُبىلىپ بولدى، ولاردى ۇنەمى كۇلكى ەتۇدە. مىسالى، امەرى- كا قۇراما شتاتتارىنىڭ ورنىباسار زۇڭتۇڭى يەنىستىڭ مونتانسىپ باسقا ەلدەردى ”جۇڭگونىڭ ’نەسىە شىرعامى‘ نا وپ- وڭاي ُئۇسىپ قالماڭدار“ دەپ ساقتاندىرۇنىنا قارا- تا، پاكىستان ھالىقتى پارلامەنتىنىڭ قازىنا، سالىق جانە ەكونوميكالىق سىتەر تۇرقاتى كومپەتىنىڭ ُتوراعامى اساد ۇمار: ”ولار وزدەرى قارجى قوسقاندا، مۇنى ساۋدا ماقساتىندا دەپىدى. ال، جۇڭگو قارجى قوسقاندا، ولار مۇنى شاعىن ەلدەردى قۇلدانۇ قاسكۇنەمدىگى دەي قالادى. ھنە يۇل كولىگر قوس ولشەم!“ دەپ توتەسنى ايتتى. ”امەرىكا قۇراما شتاتتارى باسقالارعا

تالاپ قويىغاندا، ُوزى دە ەرەجەگە بويسۇنۇ كەىرەك.“ ۇاشىنگتوننىڭ قىلى - قىلى قىلىقتارى امەرىكا قۇراما شتاتتارىنىڭ بۇرىنغى قازىنا مينيىتىرى جاكوب لەۋدى وسىنداي ساقىتق جاساۋعا ماجۇرلەدى.

ُوزارا بايلانسىن كۇن ساينىن تەىزدانسقان جەر شارى قىستاعىندا، دۇنيە جۇزىندەگى ُار ەل تارىيە- تاغى ُارقانداي كەزدەگىدەن دە ەرەجە تانىمىن كۇ- شەيتۇگە، كۇش قوسىپ سەلبەسۇ بارىسىندا ادامزات قوعامى ُدەپ كەلگەن ھاۋىپ- قاتەرلەر مەن سىن - سايبىستارعا بىرگە توتەپ بەرۇگە مۇقتاج. امەرىكا قۇراما شتاتتارىنىڭ كەيىىر ساياساتپازدارنىڭ باسقا ەلدىڭ ورنىدى مۇدەھسىن قۇربان ەتۇ ارقىلى ُوزىنىڭ باسىم ورنىن قورعايتىن ۇقىعى جوق، ُمو- رالسىز الكەۋدە ارەكەتكە سۇيەنىپ ”تاغى ُىىر رەت ۇلاعاتتى بولۇ“ ى ُىيتى دە مۇمكىن ەمەس. قوس ولشەم جۇرگىزۇ، ايتىلمىش ”امەرىكا قۇراما شتاتتا- رى بۇدان تىسقارى“ مەن اينالسۇ ھالقارالىق ەرە- جەنى قاساقانا ُبۇلدىرىپ، ھالقارالىق قارىم - قانئ- ناس جۇيەسىنىڭ ورنىقتىلىغىنا ۇتىر سوققى بولادى. امەرىكا قۇراما شتاتتارى كلۇمبيا داشۇەسىنىڭ ەكو- نوميكا پروفەسسورى جەفقەرى ساكس ايتقانداي:

ُار ەلدىڭ مۇدەھسى تەىىز توسعىىپ، تاعىدىرى تەىىز بايلانىستى بولپ وتىرعاندا، ”امەرىكا قۇراما شتاتتارى بۇدان تىسقارى“ ُپائتوامى امەرىكا قۇراما شتاتتارىن 21 - عاسىرداعى كورگەنسىز ەمەلەكەت“ كە اينالدىرۇى ابدەن مۇمكىن. دۇنيە جۇزىندەگى ادامدار- دىڭ كوكىلىندە جەملەن ُىىر بەزبەن بار. ەمىلى كم بولسىن، ھالقارا ورتاق موينىداعان ەرەجە مەن ولشەم- گە قايشى كەلپ ويىنا كەلگەننى سىستەسە، بۇل اينالىپ كەلگەندە، ُمۇبىز سۇرايىمىن دەپ قۇلاقتان ايرىلغان- دىق بولار دەدى.

(شىنخۇا اڭگەنىتىگىنىڭ 5 - ايدىڭ 27 - كۇنى بەيجىڭنەن بەرگەن ھابارى)

زىلتىڭ ڭۇلدەنۇى دىلىندا ، ەرزەرك قۇرباندار شاعىردىى

وتانىشل قولباسشى ياڭ خۇچىڭ:

قىزىل تۇلغىن جوڭگىلىپ، باسىپ ۇتتى بوگەتتى

ياڭ خۇچىڭنىڭ سۇرەتى

ياڭ خۇچىڭنىڭ سۇرەتى
□شىنخۇا اڭگەنىتىگى تاراتقان

ياسانىن بۇكىلدەي قۇتپايتىند-

دىمەن بىلىدەردەى، سونداي - اق جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىياسىەن بىرلەسىپ جاپون شاپقىنشىلارىنا قارسى ۇلتىق بىرلىكساپ سا-

مىنە كەلدەى، جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتيا-

سى ورتالق كومپىتىتى 1936 - جىلى كۇزدە جاك ۇينبىندى 17 - باعمت ارھياسىندا تۇرا- تىن ۇاكىل ەتىپ جىبەردەى.

1936 - جىلى 12 - ايدىڭ 12 - كۇنى ياڭ خۇچىڭ جاك شۇەلياڭمەن بىرگە بۇكىل ەل ھالقى تىنتىپاقتاسىپ جاپون شاپ- قىنشىلارىنا قارسى تۇرۇ تالابىنا سايكەسىپ، جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىياسىنىڭ جاپون شاپقىنشىلارىنا قارسى ۇلتىق بىرلىكساپ ۇندەۋىنە ۇن قوسىپ، ُى - ان وقىعاسىن قوزغايىدى. وقىعا تۇلەلغانان كەيىن، جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىياسى بەيىت جولىمەن شەشۇدى باتىل دارپىتەيدى، سونداي - اق جوۋ نىلاي قاتارلارلاردى ۇاكىل ەتىپ

ُى - انعا جىبەرىپ، جاك شۇەلياڭ ھەن

ياڭ خۇچىڭنىڭ وقىعانى دۇرسى شەشۇىنە

كومەكتەسەدى. ُى - ان وقىعاسىنىڭ

بەيىت جولىمەن شەشلىۇى جاعادايىدىڭ

وڭالۇنىا دانەكرە بولادى. سودان باستاپ

10 جىلدىق شكى سوعىس جاعدايى نەگىزد-

ىنەن اياقتاپ، ەل نىشىندە بەيىتتىشلىك باس-

تاپقى قادامدا جۇزەگە اسىپ، گويمىنداڭ

مەن كوممۇنىستىك پارتيانىڭ 2 - رەت سەل-

بەسۇىنە شارت - جاعداي جاسالادى.

ُى - ان وقىعاسىنان كەيىن، ياڭ خۇچىڭ

جياڭ جىشىنىڭ قاسۇلمەن قىزمەتتىن شەڭ-

نىپ ”شەئەلدەردەى ارالپ نەكەسەرۇگە“ كەتە-

دى. بۇكىل ەلمىزدە جاپون شاپقىنشىلارىنا

قارسى سوعىس باستالغان سوڭ ەلگە قايتا

ورالادى، نلە - شالا گويمىنداڭ جاعىنان تۇت-

قىندالىپ، 12 جىل اباقتىدا جاتادى، اباقتىداعى

كەزىندە اقيقات جولىندا باسىن ُباي تىكىپ،

مۇراتىنان اينىماي، وتانىشلىدىق تۇرعىسىنان

باستان - اباتق جازبايدى. 1949 - جىلى 9 -

ايدىڭ 6 - كۇنى ياڭ خۇچىڭ 56 جاسىندا قام-

تاندىقپەين جاسىرىن ولتىرىلەدى.

1950 - جىلىى 2 - ايدىڭ 7 - كۇنىى

شانىي ولكەلىك ھالقى ۇكپەتى ياڭ خۇچىڭدى

ُى - ان قالاسىنىڭ وڭتۇستىك ماڭىنىداى

شاۋليڭيۇان جاعالاۋىنا جەرىلەيدى، سونداي - اق

ياڭ خۇچىڭ گەنىەرلەلدىڭ قىبىرىستاندىمەن

سالادى. بۇل ارا قازىر بۇكىل مەمەلەكەت بو-

يىنشا قۇرباندار ەسكەرتكىشى قۇرىلىسى ُتۇ-

يىندى قورعالاتىن ورن.

قۇربانداردى ساغىنىشىپەن ەسكە لۇ، كە-

يىنگىلەرگە شاپىت بەرۇ، وتانىشلىدىق رۇختى

ساۋلەلەندىرۇ ۇشىن، 2011 - جىلى جەرگىلىك-

تى ۇكپەت ياڭ خۇچىڭ گەنىەرلەلدىڭ ەس-

كەرتكىش سارايمىن جاللاپ سالدى،

مۇرەت، جازۇ، بەينەجازبا، ناقتى كورنىس-

تەردى اۋەلگى قالپىنا كەلتىرۇ سىياقتى تاسىل-

دەرمەن، تارىجي جاعدايدى ياڭ خۇچىڭ گە-

نەرالدىڭ ايبىندى دا اسەرلى ومىرىمەن سا-

باقتاستىرىپ، ھالقى بۇقارامىنىڭ جۇڭگو

توڭكەردىسىنىڭ كەشىرمەلەرىن اناعۇرلم تۇ-

سۇنىنە مۇمكىندىك جاسادى.